

HELSINGIN JA TURUN KAUPUNKIEN HAASTE TOIMIIN ITÄMEREN PELASTAMISEKSI

SUOMEN SATAMALIITON TOIMINTAOHJELMA

4.12.2007

Satamaliiton toimintaohjelma kohdentuu teemoihin ja toimintamalleihin, joita kaikki jäsensatamat voivat toteuttaa. Toimintaohjelman koostuu kahdesta teemasuosituksesta sekä kehittämishankkeesta.

1. TIEDOTUS ITÄMEREN HYVÄKSI (SUOSITUS)

Itämeri on Suomen meritie maailmalle. Sataman toiminnassa tähdätään niin kuljetusten tehokkuuteen kuin ympäristövaikutusten minimoimiseen. Satama on alue, jossa on useita eri toimijoita. Kaikkien satamassa toimivien yritysten on toimittava yhteistyössä ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi. Ympäristövaikutusten seuranta auttaa kehittämään toimintaa. Ympäristötavoitteista ja -työstä tiedottaminen auttavat tavoitteiden saavuttamisessa.

Satamilla on jo omia vakiintuneita käytäntöjä ympäristöasioista tiedottamisesta. Seuraavassa on lueteltuna erilaisia tiedottamisen muotoja, joilla satamat pystyvät tarvittaessa monipuolistamaan ja kehittämään tiedotusta edelleen.

Teematilaisuudet:

- o sataman järjestämät teematilaisuudet esim. ympäristöluvan osallisille lupaehtojen aiheista ja niihin liittyvistä teemoista

Vuosikertomukseen sisältyvät tiedot

- o ympäristötilinpäätös
- o sataman ympäristöinvestointien määrä ja laatu
- o edellisenä vuonna toteutetut ympäristöhankkeet.
- o yhteenveto ympäristöseurannasta, esim. ympäristöluvan edellyttämän seurannan pohjalta

Internet-sivut

- o Itämeri-tietoa
- o Ympäristöohjeet asiakkaille

2. ALUSTEN KÄYMÄLÄJÄTEVESIEN VASTAANOTON KÄYTÄNTÖJEN YHDENMUKAISTAMINEN SATAMISSA (SUOSITUS)

Alusjätevesien osuus merta rehevöittävästä päästöistä on Valtion teknisen tutkimuslaitoksen vuonna 2007 julkaiseman tutkimuksen arvioiden mukaan pieni: typpi 0,05 %, fosfori 0,45 % kyseisten ravinteiden kokonaispäästöistä. Jätevesien päästöt kuitenkin keskittyvät laivareiteille ja ravinteet niissä ovat leville helposti saatavassa muodossa.

Käymäläjätevesien satamaan jättäminen kansainvälisessä liikenteessä oleville aluksille on vapaaehtoista, mutta Itämeren suojelun tavoitteiden mukaista ja sitä hyödyttävää. Kaikissa satamat ottavat vastaan rahtiliikenteen alusjätevesiä. Matkustaja-autolautat liikennöivät säännöllisillä reiteillä ja niiden alusjätevesihuolto perustuu viemärointiin.

Alusjätevesien vastaanoton edelleen kehittämiseksi satamien suositellaan kiinnittävän huomiota siihen, että jätevesien jättämisen tulee olla aluksille mahdollisimman helppoa ja menettelyt yksinkertaisia. Helppouden ja sujuvuuden osatekijä on alusten myötävaikutus ennakkoilmoitusmenettelyä noudattamalla.

Laivojen kääntymisajat satamissa ovat usein varsin lyhyitä. Satamakäynnin aikana pitää ehtiä hoitamaan lastin purkamisen ja lastaamisen ohella monia muita töitä. Satamakäynnin ennakkosuunnittelua helpottaa alukselle se, että:

- sataman alusjäteohje on helposti saatavilla, esim. internetin kautta sataman sivuilta,
- ohje ovat saatavilla suomeksi / ruotsiksi / englanniksi ja/tai muilla tarvittavilla kielillä,
- ohjeesta käy ilmi liikuteltavalla kalustolla hoidettavan vastaanottopalvelun peruskapasiteetti. Alusjätelain peruslähtökohta on se, että alus ilmoittaa , joka on käytettävissä alusjäteilmoituksen siinä tapauksessa että vastaanottopalvelut tilataan erikseen aluksen ilmoituksen perusteella edellyttämät 24 tuntia ennen aluksen saapumista,
- ilmoitus- ja käytännön menettelyt on muokattu mahdollisimman yksinkertaisiksi,
- vastaanotosta perittävä maksu on helposti nähtävillä jätehuolto-ohjeesta tai sataman palveluhinnastosta.

3. YHTEISSIJOITUSPAIKKOJA PILAANTUNEILLE MASSOILLE (KEHITTÄMISHANKE)

Vesistöjen pohjasedimenteistä löytyy paikoitellen ympäristömyrkkyyä ihmisen toiminnan, myös vesiliikenteen jäljiltä.

Merenkulun kuljetusten arvioidaan kasvavan ainakin vuoteen 2020 saakka. Samanaikaisesti alusten koko, syväys ja/tai leveys kasvavat, mikä aiheuttaa tarvetta väylien ja satama-altaiden syventämiseen ruoppaamalla. Kaupunkien näkökulmasta ranta-alueet ovat haluttuja rakennusalueita, minkä vuoksi kaupungeissa pyritään hyödyntämään käytössä olevat alueet. Uusien alueiden toteuttaminen edellyttää usein myös ruoppausta ja uusien ranta-alueiden kunnostamista.

Ympäristöministeriö on julkaissut vuonna 2004 sedimenttien ruoppaus- ja läjitysohjeen, joka ohjaa haitta-aineilla pilaantuneiden ruopattujen sedimenttien sijoittelua. Pilaantuneimpia massoja ei saa sijoittaa takaisin veteen. Sopivien sijoituspaikkojen löytäminen maalla ei ole useinkaan yksinkertaista. Käsittelytarpeet ja käytettävissä olevat paikat eivät kohtaa aina luontevasti yhden ruoppaushankkeen puitteissa. Tietyn alueen sisällä voi kuitenkin olla käynnissä tai suunnitteilla useampia hankkeita, jotka voisivat hyödyntää samaa sijoitukseen varattua paikkaa, joka on rakennettu pilaantuneiden massojen vastaanottoa ajatellen.

Satamaliiton koordinoimassa hankkeessa kehitetään pilaantuneiden sedimenttien yhteissijoituspaikkojen perustamiseen tarvittavia toimia: sijoitustarpeiden selvittämistä, lupamenettelyjä, kustannuksia ja tekniikoita. Pilottikohteena toimii Helsingin kaupunki ja Satama. Pilottihankkeen laajempänä tavoitteena on menettelyjen soveltuvuus missä päin Suomen hyvänsä toteutettavaan hankkeeseen.

Hankkeeseen osallistuvat Suomen Satamaliitto, Helsingin kaupunki, Helsingin Satama, Merenkululaitos ja ympäristöhallinto.